ცხრა თოვლის ხიხვი ვორდი

45 44 223

287 1 233

287 1 233

ფასდაკლებით
16.01.2025

ГОСУДАРСТВЕННОГО ХРАНИЛИЩА

13.

ჟურნალი „ქართული ენა“,
1973, №1,
№ 118

ნარკვევების ახალი კრებული

წიგნის თაროზე

გასული წლის დასასრულს წიგნის თაროებზე გამოჩნდა „მეცნიერების“ მიერ ტექნიკურად ძალიან კარგად გამოცემული წიგნი „ლიტერატურული წერილები“ (რედაქტორი ე. ქარელიშვილი). წიგნის ავტორია ცნობილი ლიტერატორი, კრიტიკოსი, მკვლევარი და მეცნიერი, ფილოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი აკაკი თოფურია. მას ჩვენი მკითხველი მეტწილად იცნობდა ისეთი სასკოლო პედაგოგიკურ-მეთოდიკური ნაწარმოებებით, როგორიცაა „ლეონიაჩელის შემოქმედების სწავლება საშუალო სკოლაში“, „ქართული ლიტერატურის სწავლების მეთოდიკა“, აგრეთვე ისტორიულ-ლიტერატურული ნარკვევებით, მასობრივ-პოპულარული და მოგრაფიული ნაწარმოებებით. აკ. თოფურიას კალამს ეკუთვნის ათიოდე წიგნი, რომლებიც სიყვარულით მიიღო მკითხველმა, ზოგიერთმა კი სამაგიდო წიგნადაც გაიხადა.

აკ. თოფურიას მეთოდიკურმა ნაშრომებმა ფასდაუდებელი სამსახური გაუწიეს ჩვენს ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლას, რომელსაც ომისშემდგომ პერიოდში ალარ გააჩნდა ქართული ლიტერატურის სწავლების მეთოდიკის სახელმძღვანელო. პროფ. მიხ. ზანდუკელისა და სხვა ავტორების მეთოდიკის კურსები უკვე დიდი ხნის წინ იყო გადაქცეული ბიბლიოგრაფიულ იშვიათობად, ლიტერატორ-პედაგოგებსა და ფილოლოგ-სტუდენტებს კი ასეთი სახელმძღვანელო გადაუდებლად ესაჭიროებოდათ.

ახლახან გამოცემულ წიგნში მკვლევარმა აკ. თოფურიამ შეკრიბა ჟურნალებში ადრე გამოქვეყნებული ზოგიერთი ნარკვევი, რომლებშიც ეხება ქართული საბჭოთა ლიტერატურის აქტუალურ პრობლემებს, მისი განვითარების დღევანდელ პროცესებს, სოციალისტური რეალიზმის ცალკეულ საკითხებს.

ლიტერატურულ-კრიტიკული ნარკვევების ახალი კრებული იხსნება სტატიით „კრიტიკული პათოსი და მწერლის პოზიცია“. მასში აკ. თოთურია გამოარჩევს იმ ახალ, ცხოვრებისეულ მოვლენებს, რაც ასახულია თანამედროვე ქართული საბჭოთა პროზის რიგ თვალსაჩინო ნაწარმოებებში (კ. ლორთქიფანიძის „გაუმარჯოს დონჯიხოტს“, გ. ჩიქოვანის „მშვიდობით არჩილ“, რ. ჯაფარიძის „ვერცხლის აბლაბუდა“, ა. სულაკაურის, ო. ჩხეიძის, ნ. დუმბაძის, თ. ჭილაძის, ე. ყიფიანის, ლ. მრელაშვილის, ე. მაისურაძის, რ. ჭეიშვილის და სხვათა რომანებსა და მოთხრობებში). აქვეა პირველად, შედარებით ვრცლად განხილული გურამ ფანჯიკიძის ასე ფართოდ გახმაურებული რომანი „თვალი პატიოსანი“, რომელმაც მკითხველთა ფართო წრეებში ცხოველი გამოხმაურება ჰპოვა. მკითხველმა მოიწონა ნაწარმოები, რომელიც დაეხმარა მას ჩვენს ცხოვრებაში არსებული ზოგიერთი მანკიერი მხარეების დაძლევაში.

რაში გამოიხატება „თვალი პატიოსანის“ ასეთი პოპულარობა? აკ. აყენებს კითხვას მკვლევარი და თვითონვე პასუხობს: „უპირველეს ყოვლისა, იმაში, რომ ნაწარმოებში დასმულია მორალურ-ეთიკური და სოციოლოგიურ-ფსიქოლოგიური ხასიათის მთელი რიგი ისეთი მტკივნეული, აქტუალური, საჭირბოროტო პრობლემები და საკითხები, რომლებიც მეტნაკლები სიძლიერით ერთნაირად ეხება ჩვენი დღევანდელი ცხოვრების მთელ რიგ მაგისტრალურ შრეს, ერთნაირად აფიქრებს და ღელვებს ჩვენი თანამედროვე საზოგადოების ყველა იმ შეგნებულ, ჯანსაღ ნაწილს, რომელსაც ნამდვილად შესტკივა გული მის ხვალინდელ დღეზე, მისი განვითარების შემაფერხებელ და ხელისშემშლელ ფაქტორებზე. ამასთან ნაწარმოებისადმი ჩვენი ინტერესის გაძლიერებას ხელს უწყობს პირველ რიგში მწერლის მამხილებელი ტენდენციის გაბედული, პირდაპირი, ბასრი მიმართება ჩვენი თანამედროვე ცხოვრების, იმ მახინჯი, უარყოფითი მხარეების წინააღმდეგ, რომლებიც ასე აშკარად, მკვეთრად, კონდენსირებულად და მოტივირებულად არის გამოსახული მასში“ (გვ. 23). აკ. თოფურიას გურამ ფანჯიკიძის „თვალი პატიოსანის“ იდეურ-მხატვრული მხარეების განხილვის შედეგად სავსებით სწორი დასკვნები აქვს გამოტანილი. უნდა ითქვას, რომ ამ პირველი ნარკვევის კრიტიკული პათოსი მეტნაკლებად მიჰყვება კრებულში მოთავსებულ სხვა ნაშრომებსაც.

შემდეგ ნარკვევში აკ. თოფურია ცალკე გამოწვლილავს იმ ახალს, რაც შეიტანა დიდმა საბჭოთა მწერალმა მიხეილ ჯავახიშვილმა მეოცე საუკუნის ქართულ მწერლობაში. მართალია, აკ. თოფურიას ნარკვევი დაწერილია მ. ჯავახიშვილის რჩეულ თხზულებათა ექვსტომეულის გამოცემასთან დაკავშირებით, მაგრამ კრიტიკოსი არსებითად არჩევს პროზაიკოსის უმთავრეს ნაწარმოებებს და ცდილობს განსაზღვროს მისი ადგილი ჩვენს მწერლობაში.

ჯერ არავის გაუხდია ცალკე კვლევის საგნად კ. გამსახურდიას ლიტერატურულ-კრიტიკული წერილები. მაგრამ მწერლის რჩეულ თხზულებათა რვატომეულის გამოსვლის საკითხმა რამდენადმე გააადვილა ეს ამოცანა. ახლა ჩვენს წინაა მწერლის კრიტიკულ-პუბლიცისტური წერილების რამდენიმე ტომი, რომლებშიც შეტანილია კ. გამსახურდიას უმთავრესი ნარკვევები. აკ. თოფურია ვრცლად მიმოიხილავს მათ.

აკ. თოფურიას წიგნში მოცემულია აგრეთვე ზოგიერთი ჭართველი საბჭოთა მწერლის შემოქმედებითი პორტრეტი. აქ განხილულია გ. ტაბიძის, გ. ნატროშვილის, ი. ნონეშვილის, ხ. ბერულავას, ა. ლორთქიფანიძის და სხვა შემოქმედთა ცალკეული საკითხი ან რომელიმე ნაწარმოები.

ცალკე ალარ შევჩერდებით ამ ნარკვევებზე. აღვნიშნავთ, მხოლოდ რომ აკაკი თოფურია თავის სტატიაში „კრიტიკის მაღალი იდეურობისა და პრინციპულობისათვის“ შეეხო არაერთ აქტუალურ საკითხს და, ჩვენი აზრით, სწორი პასუხი გასცა მათ. ნარკვევში „წიგნები და შთაბეჭდილებები“ ავტორმა ჯეროვანი შეფასება მისცა გ. ჯიბლაძის, ს. ჭილაიას, ბ. ჟღენტის, ე. მაღრაძის, რ. ჯაფარიძის და სხვათა ნაშრომებს.

აკ. თოფურიას წიგნი ჩვენს ყურადღებას იპყრობს ძიებითი პოლემიკური ტონით, გაბედული განზოგადებებით. ამ თვალსაზრისით წიგნის პირველი სტატიის („კრიტიკული პათოსი და მწერლის პოზიცია“) გარდა მეტად საგულისხმოა მისი პოლემიკა ზოგიერთ ავტორთან (გვ. 267).

დასანანია მხოლოდ ის, რომ ავტორს კრებულში რატომღაც არ შეუტანია ზოგიერთი თავისი ნარკვევი, რომელიც ადრე ჩვენს ლიტერატურულ პრესაში იყო გამოქვეყნებული და მათი განმეორებით წაკითხვა სასარგებლო იქნებოდა ყველასათვის.

ისიც დასანანია, რომ ეს ლიტერატურულ-მხატვრული კრიტიკული ნარკვევების კრებული მცირე ტირაჟით (2 ათასი ცალი) გამოვიდა.

ნ. ნიკოლეიშვილი,
პედაგოგი.

აგრონომის საუბარი

ამბროზია და მასთან ბ

ამბროზია მეტად სახიფათო სარეველაა, რომელიც სწრაფად მრავლდება, რაც აფერხებს სასოფლო - სამეურნეო კულტურების განვითარებას, ამცირებს მოსავლიანობას, აშრობს ფესვთა სისტემას, ფიტავს ნიადაგს საკვები ნივთიერებებისაგან.

ამბროზია რამდენიმე სახისაა. ავშანფოთლიანი, სამწვერთიანი და ცრავალწლიანი.

ავშანფოთლიანი ამბროზია აღმოჩენილია ჭ. ქუთაისში, კერძოდ, ავტოქარხნის ჭუჩის ორივე მხარეს ინვალიდთა სახლამდე, ავტოქარხნის დასახლებაში, თითქმის ყველა ქუჩაში, გამდინარე არხების ნაპირებზე და ეზოებში, რძის ქარხნიდან წულუკიძის ჭუჭის დასასრულამდე, ახალგაზრდობის პროსპექტზე სადგურ რიონის ჩათვლით, სადგურ 1, და 11 რკინიგზების გასწვრივ საწარმო ორგანიზაციებში შემავალ ჩიხებში, ი. ჭავჭავაძის ქუჩის ორივე მხარეს, ტროლეიბუსების პარკიდან ავტოქარხნის ქუჩის გადაკვეთამდე, პურპროდუქტების ბაზასა და რკინიგზის მდებარე ქუჩებში, №-5 წისქვილკომბინატის მიმართულებით ქუჩის ორივე მხარეს, ქუთაისის სასელექციო-საცდელი სადგურის სათბურებთან, სატყეო მეურნეობის ნაკვეთებში და სხვა ადგილებში.

ავშანფოთლიანი ამბროზია მრავლდება თესლით, რომელიც აღმოცენების უნარს მრავალ წლის მანძილზე ინარჩუნებს. ერთი მცენარე 3.000 — 10.000 თესლს იძლევა, რითაც ასარეველიანებს როგორც მოსავალს, ისე ნიადაგს.

ამბროზია საშიშია არა მარტო სოფლის მეურნეობისათვის, არამედ იგი მეტად მავნეა ადამიანის ჯანმრთელობისათვისაც. მისი ყვავილის მტვერი იფანტება რამდენიმე კილომეტრზე. ამ დროს ავადდება ადამიანი ბრონქიალური ასთმით, ცხვებით, დერმატიტით, ნერვული სისტემის დაზიანებით და ალერგიული დაავადებებით.

მიუხედავად აღნიშნული მდგომარეობისა მის წინააღმდეგ ბრძოლის ღონისძიებები გასულ წელს არადამაკმაყოფილებლად, უხარისხოდ, ვადების დარღვევით ჩატარდა. დაჩმაყოფილდნენ ამ სარეველას ერთჯერადი გათიბვით და ისიც ბევრ შემთხვევაში ყვავილობის შემდეგ.

საკარანტინო- სარეველა მცენარის ამბროზიას წინააღმდეგ ღონისძიებების გატარებისათვის საჭიროა სარეველებთან ბრძოლა ჩატარდეს კალენდარულ ვადებში ყვავილობამდე, როგორც აგროტექნიკური (მოთხრა-მოთიბვა), ასევე ქიმიური 15-20 პრო ან, რეინის ძაღის ხსნარით შავება (შესხურება).

ამბროზიას წინააღმდეგ ლაში, კერძოდ, სარე ბის მოსპობის მეში აქტიური მონაწი ნულა მიიღონ საწარმო ბულებებმა, მოსახლეობამ ლგაზრდობამ, რაც ხელს წყობს სასოფლო-სამეურ ლტურების მოსავლიანობის და ამასთან თავიდან აი ამ სარეველათი გამოწვეუ მიანთა დაავადების.

ამბროზიას წინააღმდეგ ლის საკითხი განიხილა მშ ლთა დეპუტატების საქ საბჭოს აღმასრულებელმა ტეტმა 1973 წლის 21 მარ დაავალა საწარმო-დაწესებუ ბის ხელმძღვანელებს, მ გადამჭრელი ზომები საკარა

სტრიქონები ტურისტის ფოთაბეჭდილებებიდან

ჩვენი ქალაქი ყოველწლიურად უამრავ ტურისტს მასპინძლობს. ზამთრის სეზონში დღემდე ტურბაზას კოლექტივი შვიდიათასამდე კაცს მოემსახურა. ამჟამად ქუთაისს ეწვევიან 42, 45 და 80 მარშრუტის ტურისტები.

42 მარშრუტი იწყება ორჯონიკიძეში, მამისონის ხეობის ტბილისის გამოვლით ჩამოდის ქუთაისში და აქედან მიემართება ციხისძირში.

45 მარშრუტის ტურისტები გამოიარეან ბაქოს, ერევანს, სევანს, თბილისს, ორი დღით დარჩებიან ჩვენს ქალაქში და გაემგზავრებიან ბათუმში.

სამხრეთ საქართველოდან ქუთაისში ჩამოვლენ 80 მარშრუტის ტურისტები. ბორჯომი - ბაკურიანი - ჯავახის ხეობა - ზეკარის ხეობა—ასეთია მათი მარშრუტი.

24 მაისს ჩვენს ქალაქს ესტუმრა 45 მარშრუტის ტურისტთა პირველი ნაკადი. მოკლე საუბრის ჩატარების წყარო გახდა ექსკურსიამძღოლი დაწვრილებით ეხსნის სტუმრებს ჩვენი ქალაქის ამ ქუთხის წარსულს.

მოგზაურობა გრძელდება, ვითვალიერებთ ქალაქს. ინსტრუქტორ მეთოდისტი გ. ალექსანდრია ქალაქის მიღწევებზე საუბრობს. გზადაგზა ავტობუსი ჩერდება და საუბარი გრძელდება სახალხო მეურნეობის სხვადასხვა დარგზე, კულტურაზე, ჩვენი ხალხის ადათ-წესებზე...

გეზი ბაგრატის ტაძრის ნანგრევებისაკენ ავიღეთ. ტურისტები გულისყურით ათვალიერებენ ქართულ ეროვნულ ორნამენტებს...

სადილის შემდეგ სტუმრები კორორტ წყალტუბოში მიემგზავრებიან. ენით გამოუთქმელ სიხარულს გრძნობენ ისინი.

ასეა ყოველთვის, თუმცა სჯობს რი პროფ. გ. ა. გლადკოვი: „ყოველი ადამიანის სიცოცხლე უამრავი მეთაბეჭდილებებით ვარის აღსავსე. ბევრი მათგანი ღრმა კვალს ტოვებს მეხსიერებაში, მაგრამ დროთა განმავლობაში ეს განცდები მაინც მკრთალდებიან და მხოლოდ მოგონებადღა იქცევიან. იქნებ მხოლოდ ერთხელ ისეთი რამ შეგხვდეს ცხოვრებაში, რასაც ვერასოდეს დაივიწყებ... კავკასიონის მთავარი ქედისა და სვანეთის გამოვლის შემდეგ, საკმაოდ დაღლილი, ქუთაისში ვართ. სათნოება, კეთილშობილება, ადამიანის პატივისცემა, რასაც აქ ვგრძნობთ, ენით გამოუთქმელია. დიდ მადლობას ვუხდით ტურბაზის დირექციას, თანამშრომლებს... ქუთაისში გატარებულ დაუვიწყარ დღეთა მოსაგონებლად დარჩეს ეს სტრიქონებიც“.

311 მარშრუტის ტურისტები ლვოვიდან, სიმფეროპოლიდან, ხერსონიდან, დნეპროპეტროვსკიდან წერენ, რომ, ქუთაისელთა მაპინძლობით მოხიბლულნი, კიდევ ეწვევიან ქალაქს, უფრო ახლოს გაეცნობიან მის ცხოვრებას.

სამებრ აწყობენ საწარმოო კურსიებს ავტოქარხანაში, ტარის ქარხანაში, აბრეშუმწარმოო ბაერთიანებაში დ სტუმრების უმრავლესობა ლობას გამოთქვამს ასეთი ძიებებისათვის.

ერთადერთი შენიშვნა, რ საც ტურისტები გამოთ ებება ტურბაზის შენობას, ბებს, სადაც რამდენიმე კაც თად უხდებათ დასვენება. მ ლი წლიდან არც ეს იქნებ თქმული, ექსპლოატაციაში ცემა ტურბაზის ახალი, კომ ტაბელური შენობა.

ტურბაზის დირექციას ვ ებებთ კმაყოფილებას ასეთი ენთ მით, მონდომებითა და სიყ ლით ეკეთებინოს მინდობილ ქმე. ქართველი ხალხი ბრძ თანავე კარგი მასპინძლობი განთქმული.

ჯემალ-ფილფა

თეატრი

19 მაისი